

Tomaşaçy bolaýmagam aňsat zat däl...

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Tomaşaçy bolaýmagam aňsat zat däl... **Oguljennet Bäsimowanyň Nukdaýnazar sahypasy üçin ýörite çykyşy**

kitapcy.ru

Şenbe, 07.10.2023 ý.

Türklerde “Dünyanın tarzi degişdi” diýen bir söz bar. Dogrudanam bu şeýle. Bilmedim, näme üçindir dünýäniň hakykatdan hem özünü alyp barşy üýtgedi, adamzat gaty bir çalt ýasaýyşyň şekiline geçdi, dogrudanam biziň duýgymyzda şeýlemi? Ony-da bilmeýärin. (Men-ä asly hem sabyrсыz adam) Emma ýeri gelende Sabryň enesi bilen bile çay içýärin welin) Birhili adamzat çaltlygy söýyän boluberdi. Çünkü adamzadyň howlukmaçlygy nämeden ybarat? Onuň etmeli işi kän, barmaly ýeri kän? Aýtmaly zady kän? Şol sebäpli-de dünýe birhili adamzadyň nukdaýnazarýndan bolsa-da bilmedim, edil özümä-hä şeýle gelýär, üýtgedi. Bilmedim: Kerim aga pahyryň “Döwür beýle däldir” diýen goşgusyny hasaba almasaň- a onda-da üýtgeýär diýeliň! Men muny durmuş manysynda däl-de ýalňys düşünmeseler: Sungat babatynda aýdýaryn: Çünkü sungatlar hem

başga hili boldy...

Sungatlar-tomaşaçy bolaýmagam aňsat zat däl indi. Spektakllaryň täzelenmegi, ýa-da olaryň tarzyny üýtgetmelerine hem wagt ýetdimikä diýip, öz nazarymdan aýdyp bilerin. Çünkü şol bir pýesany müňlerçe okap, müňlerçe gezek dürli hili spektakl goýmak, bu günki gün tomaşaçyny geň galdyryp bilmek dälmikä diýýärin. Tomaşaçy indi has başga zat isleýär. Mysal üçin sahnada çykyş edýän artistiň cyn ýüreginiň energiýasyny, sesini, sözünü tomaşaçy çydap görmelimi, ýokmy ony özi çözýär. Yönete hakykatdan hem tomaşaça gezek geleninde şeýle bolýar: Ol öz görjek spektaklyny kesgitläp bilmeli. Ýagny ol öz görjek zadyny belki-de zakaz edip biler. Çünkü näme üçin naharlar, beýleki hyzmatlar zakaz-da spektakllar zakaz däl, bolup biler. Çünkü tomaşaçyny gyzyklandyrýan zatlaryň biri onuň hakykatdan hem ýokary derejeli düşünjesi bolup biler. Mysal tomaşaçy teatrda öz görjek spektaklynyň sütünini, suduryny zakaz edip biler, emma onuň goýluş stilini belki-de režissýor çözüp biler. Emma tomaşaçy şol gözellikleriň içinde has dogry pikirleri, ýagny özüne ýagtylygy tapmak üçin köp zatlar edip biler. Şol sebäpli-de ýokary döredijiliği olan spektakllarda tomaşaçyny saklamak mümkünçiligi dörär. Tomaşaçy her gezek täze zat görmek üçin teatra gelýär, ol belki kä halatlarda öňki gören zatlaryny hem täzeden görmäge gelesi gelip biler. Emma tomaşaça, onda-da şu döwrüň, ýüregi çalt urýan tomaşaçysyna täze zat gerek. Özem täze zat diýdigimiz diňe bir täzelik däl-de zakazçy tomaşaçynyň öz isleýän howasyny spektaklyň içinde bermek meselesi teatrlaryň bu günki gün wajyp bir pikir sallançagy we oýlanmaly wagtlarymyka diýip, düşünýärin. Belki-de akyllı tomaşaçy we pes artistler bardyr, bu günki gün teatra tomaşaçy az gelýän bolsa, belki-de şeýledir. Belki-de has dogrusy beýik medeniýeti olan adamlar spektakly görmäge gelmek bilen öýlerine dönenlerinde nämedir bir zat bilen "Ýükli" dönemek üçin gelýändir. Yönete tomaşaçá bir howany bermek üçin gözleg zerur, gözleg bolsa, tomaşaçynyň, ýagny akyllı tomaşaçynyň isleýän zady bolmalymyka diýip pikir edýärin. Şeýlelikde teatrda tomaşaçyny ýetişdirmek meselesi düşýär, teatryň başynda. Dogrudanam teatrda

tomaşaçyny ýetişdirmek bu gün teatryň öz başyna düşýär. Indi has tolgundyryjy sahna oýunlaryny sahna ussatlary döretmeli, we meniň aýtjak bolýanym, teatr bu gün tomaşaçydan has akyllý has çeýe we ähli zada taýýar bolmasa bolmaýar. Çünkü teatra tomaşaçyny çekmek aňsat däl, bu dünýe yüzünde şeýle boldy. Kararsyz, sabyrsyz, islendik wagt interneti açyp, iki sekundta bir görün oturan zadyny başga bir zada çalşyp bilyän tomaşaçy üçin sahnanyň başyny gaplap oturmak mesele bolarmy ýok, şol sebäpden hem akyllý tomaşaçyny özüne magnit ýaly çekmek üçin jemgyýetiň tomaşaçydan akyllý teatry bolmaly.

Wagty ýok adamzada asla teatr gerekmi beri diýip, pikirlenýarin. Çünkü tüweleme kimi görseň artist. Artistlere bolsa, indi başga mekdeplerde okamak galýar. Degişyän. Nukdaýnazar bilen bir kiçijik parça pikir bölegine telefonyň fonarigini dikip seretdik. Aslynda bu uly prožektorleryň arasyndan has ýagtyldyp, giň gurşawda seredilmeli uly meselelermikä diýýarin. Çünkü teatr jemgyýetde wajyp zat. Házır-ä jemgyýetiň özi teatry "terbiýelemeli" ýaly görünýär. Bilmedim. Yöne men bir kiçijik tomaşacy, uly teatra näme üçindir gaty köp wagt bări aýagy çekmeýän, diýeýin-le. Bu belki-de ýa-ha zamanasynthandyr, ýa-da tomaşaçynyň tarzynyň degişmesindendir. Haýsy hem bolsa biri öz-ä!

Haýsy bolsa-da biri – yönे teatrlaryň öz ýoluny indi has başgaça tarapa üýtgetmelidigine-hä wagt ýetdimikä diýýarin. Belki-de pikir alyşmak üçin has wajyp meselelere başlangyç bolup biler. Sahna oýunlarynyň hemişeki görnüşine awtorlyk – nukdaýnazar salmak – bu kiçijik mysal diýeli! Nukdaýnazar